

Braco Tomljenović
Biljana Trajkovski-Višić
Frane Tomljenović

ODNOS UČITELJA I UČITELJICA RAZREDNE NASTAVE PREMA RAZLIČITIM OBLICIMA RADA U RAZREDNOJ NASTAVI -PRELIMINARNI REZULTATI

1. UVOD

Već u samom nazivu pedagogije nalazimo smisao izreke Geoga Bernarda Shawa, a to je riječ voditi (pajdagogos). Dakle, učitelj je onaj koji vodi učenika kroz svijet spoznaje, a ne onaj koji mu “predaje znanje”. Učitelja – voditelja priželjkuju svi: učenici, roditelji, školska institucija.

Budući se učitelji trebaju pripremiti za prihvaćanje takve uloge i brzih promjena kako bi i sami postali nositelji budućih promjena, a za to je potrebna visoka razina općeg i stručnog obrazovanja te didaktičko - metodičke pripreme.

Zahvaljujući internetu naš suvremeni učenik postaje građanin globalnog svijeta, komunicira s vršnjacima, spoznaje i komparira. Time izobrazba učitelja dobiva sasvim nove dimenzije u svijetu globalizacijskog procesa jer djelovanje učitelja više ne podliježe samo sudu uže sredine već je to svjetski prostor. Posao učitelja nije više puko rutinsko obnašanje posla kako bi se “predalo znanje” već je to kreativni čin kako učitelja tako i učenika. Svaki učiteljev korak podvrgnut je kritičkom mišljenju kako samog sebe, tako učenika i ostalih.

Značaj redovitog, adekvatnog tjelesnog vježbanja za rast i razvoj djece stavlja u središte interesa nastavu tjelesne i zdravstvene kulture u školama, ali i stav učitelja i učiteljica u nižim razredima osnovne škole prema nastavi.

Kvaliteta nastave u razrednoj nastavi postavlja posebne zahtjeve pred nastavnikom, jer se traže specifična znanja, sposobnosti rada učitelja u programu šest nastavnih cjelina i više. Učiteljica ili učitelj, u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture, mora imati i određenu razinu motoričkih sposobnosti koje treba održavati vježbom tijekom vremena.

Cilj je ovog istraživanja utvrditi neke aspekte stavova prema različitim oblicima rada u razrednoj nastavi učitelja i učiteljica razredne nastave.

2. METODE

Uzorak ispitanika sastavljen je od 50 učiteljica i 11 učitelja razrede nastave Ličko-senjske županije. Dvogodišnju školu – Pedagošku akademiju završilo je 8 učitelja i 25 učiteljica prosječne starosne dobi od 48 godina. Četverogodišnji studij završilo je 3 učitelja i 25 učiteljica prosječne starosne dobi od 32 godine. Skup varijabli, korišten u ovom istraživanju, formiran je od 18 varijabli u anonimno pripremljenom upitniku u kome je od ispitanika tražena procjena afiniteta prema nastavi u razrednoj nastavi, procjena radnog opterećenja, procjena kompetentnosti, kontrola nad situacijom provedbe nastave, materijalni uvjeti rada i pomoć predmetnog nastavnika.

Procjena afiniteta prema nastavi procijenjena je sljedećim varijablama: ANP - Smatram da je najvažniji predmet u nastavi, ASR - Moj najdraži sadržaj rada, AKN - Osjećam veliku kreativnost pri izvođenju nastave. **Procjena opterećenja** prema nastavi: OPO - Kod izvođenja nastave potreban je povećani napor, ONN - Osjećam se nesigurnim pri izvođenju nastave, ORP - Smatram da je roditeljima važniji predmet. **Procjena kompetentnosti**: KPP - Zahtjevi nastavnog plana i programa su preteški, KUP - Najviše me umara nastava iz predmeta, KKN - Smatram da područje poznajem bolje nego što treba za izvođenje kvalitetne nastave. **Kontrola nad situacijom provedbe nastave**: SSG - Smatram da je cijeli razred kao skupina prevelika skupina, SMP - Smatram da je mogućnost povrede u nastavi najveća, SNS - Pod najvećim sam stresom kad izvodim nastavu. **Materijalni uvjeti**: MMO - Smatram da manjak opreme i loši uvjeti za rad najviše utječu na izvođenje nastave, MRN - Smatram da se ravnatelj dovoljno ne zalaže za poboljšanje uvjeta rada u nastavi, MNN - Po vašem mišljenju najviše mi nedostaje oprema u nastavi. **Pomoć predmetnog nastavnika**: PPN - Smatram da je učiteljici u nižim razredima potrebna pomoć profesora u nastavi, PPZ - Smatram da imam potrebno znanje i vještine u radu s djecom s poteškoćama u razvoju najviše kod predmeta, PND - Smatram da imam potrebno znanje i vještine u radu s nadarenom djecom najviše kod predmeta.

U radu su pokazani rangovi odgovora za šest nastavnih predmeta: glazbeni, hrvatski, likovni, matematika, priroda i društvo te tjelesna i zdravstvena kultura.

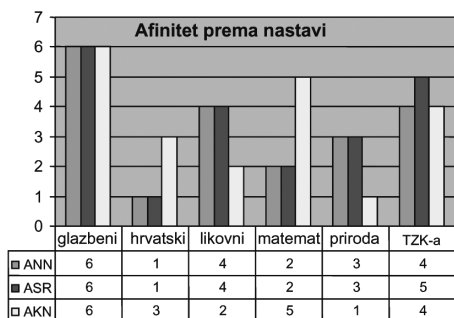
3. REZULTATI I DISKUSIJA

U Tablici 1. prikazan je rang odgovora odnosa učitelja i učiteljica razredne nastave prema različitim oblicima rada u razrednoj nastavi i to prema glazbenom, hrvatskom, likovnom, matematici, prirodi i društvu te nastavi tjelesne i zdravstvene kulture.

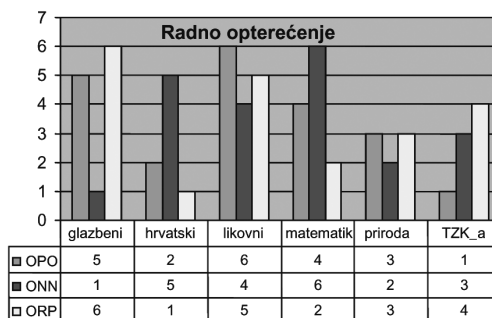
Grafički prikaz ranga odgovora odnosa učitelja i učiteljica razredne nastave prema različitim oblicima rada u razrednoj nastavi prikazuje rang odgovora u odnosu na šest nastavnih predmeta.

Tablica 1. Rang odgovora

	Broj N	glazbeni	hrvatski	likovni	matematika	priroda i društvo	TZK-a
ANP	61	330	86	314	123	179	239
ASR	61	305	151	270	137	177	239
AKN	61	292	211	178	224	177	215
OPO	61	236	202	314	221	205	154
ONN	61	122	247	199	285	145	184
ORP	61	308	96	304	107	193	285
KPP	61	265	139	286	142	164	284
KUP	61	168	238	102	263	231	178
KNN	61	291	165	239	138	197	237
SSG	61	238	233	234	209	218	153
SMP	61	244	297	216	273	171	80
SNS	61	175	238	232	253	209	169
MMO	61	169	301	219	263	221	108
MRN	61	176	250	210	269	214	158
MNN	61	172	275	232	261	194	151
PPN	61	142	277	167	279	269	147
PPZ	61	280	152	219	152	212	266
PND	61	300	151	240	132	207	251

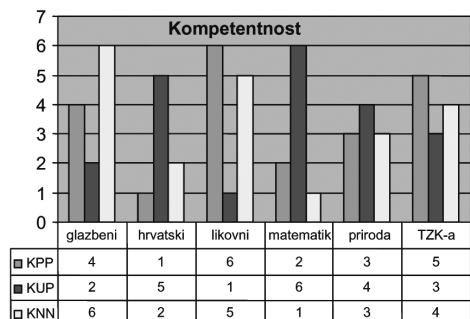
Slika 1. Procjena afiniteta

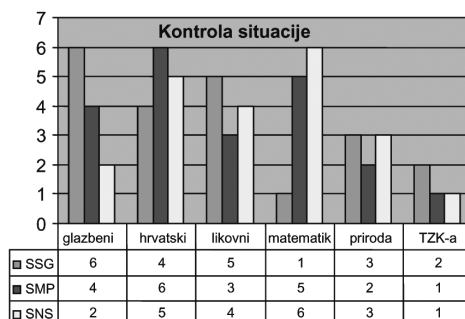
Slika 2. Procjena opterećenja

Grafičkim prikazom *Slika 1.* pokazuje da učitelji i učiteljice smatraju da je najvažniji i najdraži sadržaj rada predmet hrvatskoga jezika, a kreativnost je izražena u nastavi prirode i društva. Učiteljice i učitelji nastavu tjelesne i zdravstvene kulture, prema važnosti, stavljaju na četvrto mjesto, a zbog složenosti rada nije dobro ocijenjen ni kao najdraži predmet.

Procjena opterećenja (Slika 2.) gdje je potreban povećan napor učitelji i učiteljice rangirali su na prvo mjesto nastavu tjelesne i zdravstvene kulture, nesigurni su pri izvođenju glazbenog, a roditeljima je najvažniji hrvatski jezik.

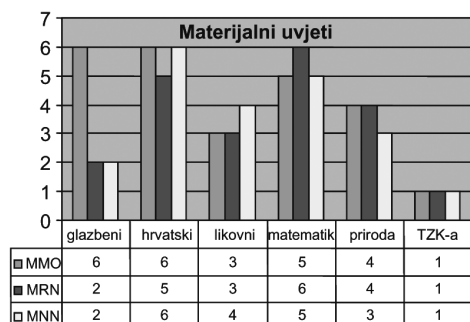
Slika 3. Procjena kompetentnosti

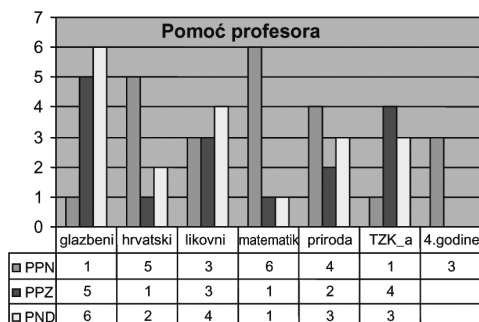
Slika 4. Kontrola nad situacijom provedbe nastave

Nastavni plan i program (Slika 3.) pretežak je u nastavi hrvatskoga jezika, učitelje i učiteljice najviše umara nastava likovne kulture, odnosno “odgojni” predmeti. Najbolje poznaju nastavu matematike.

Učitelji i učiteljice u razrednoj nastavi imaju stav (Slika 4.) da veličina skupine - razred otežava rad u nastavi matematike i tjelesnog, a mogućnost povrede, i pod najvećim su stresom, pri izvođenju nastave tjelesne i zdravstvene kulture.

Slika 5. Materijalni uvjeti

Slika 6. Pomoć predmetnog nastavnika

Stav učitelja i učiteljica oko uvjeta rada (Slika 5.) je da se ravnatelj ne zalaže dovoljno za poboljšanje uvjeta rada u nastavi i da najviše nedostaje opreme u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture.

U nižim razredima, stav je učitelja i učiteljica (*Slika 6.*) da im je potrebna pomoć profesora u glazbenom i tjelesnom, ali samo kod učitelja i učiteljica koji su završili višu dvogodišnju školu – “akademiju”. Nastavnici s završenom četverogodišnjom školom smatraju da program nastave tjelesne i zdravstvene kulture mogu samostalno izvoditi. Za rad s djecom s poteškoćama u razvoju nastavnici imaju potrebno znanje u hrvatskom jeziku i matematici. Kod nadarene djece imaju potrebno znanje i vještine iz nastave matematike.

4. ZAKLJUČAK

Rezultati ovog istraživanja upućuju na to da učitelji i učiteljice imaju veći afinitet prema nastavi koja se odvija u razredu. Nastava tjelesne i zdravstvene kulture u specifičnim uvjetima, dvorani ili na igralištu, traži povećan napor. Učitelji i učiteljice smatraju da je nastavni program pretežak iz hrvatskoga jezika, najviše ih umaraju “odgojni” predmeti, a osjećaju se sigurni u nastavi matematike i hrvatskoga jezika. Najveći stres u radu, mogućnost povrede, doživljavaju u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture i skupine su prevelike. Materijalni uvjeti rada su najlošiji u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture. Pomoć profesora potrebna je u glazbenom. U nastavi tjelesne i zdravstvene kulture potrebna je pomoć profesora samo kod nastavnika koji su završili dvogodišnje školovanje - “akademije”. Učitelji i učiteljice imaju potrebno znanje i vještine za rad s nadarenom i s djecom s poteškoćama u razvoju u nastavi hrvatskoga jezika i matematike.

5. LITERATURA

1. Bosnar, K., Prot, F., Šafarić, Z. (1999.) *Učiteljice i učitelji u razrednoj nastavi - odnos prema provođenju nastave tjelesne i zdravstvene kulture*. U: Zborniku radova “8. ljetne škole pedagoga fizičke kulture” (V. Findak, ur.). Rovinj, pp: 48-51.
2. Prot, F., Šafarić, Z., Bosnar, K. (1999.) *Provođenje nastave tjelesne i zdravstvene kulture - mišljenje učiteljica i učitelja razredne nastave*. U: Zborniku radova “8. ljetne škole pedagoga fizičke kulture” (V. Findak, ur.). Rovinj, pp: 62-65.
3. Vrbanc, D., Bosnar, K., Prot, F. (1999.) *Odnos prema provođenju nastave tjelesne i zdravstvene kulture učiteljica Pule*. U: Zborniku radova “8. ljetne škole pedagoga fizičke kulture” (V. Findak, ur.). Rovinj, pp: 86-88
4. Findak, V., Metikoš, D., Mraković, M. (1992.) *Kineziološki priručnik za učitelje*. Zagreb: Hrvatski pedagoško-književni zbor. Zagreb.
5. Findak, V. (1989.) *Metodika tjelesne i zdravstvene kulture*. Zagreb: Školska knjiga.
6. Mraković, M. (1994.) *Uvod u sistematsku kineziologiju*. Zagreb: Fakultet za fizičku kulturu.